

EXPUNERE DE MOTIVE

Secțiunea 1

Titlul proiectului de act normativ

Ordonanță de urgență pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției

Secțiunea a 2-a

Motivul emiterii actului normativ

1. Situația actuală. Justificarea urgenței

I. Prin Decizia Curții Constituționale nr.369/2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 238 din 27 martie 2008, au fost declarate neconstituționale prevederile art.35 alin.(2) lit.i) teza întâi și ale art. 63 alin. (3) și (4) din Legea nr. 273/2004 privind regimul juridic al adopției, dispoziții care și-au încetat efectele juridice după expirarea celor 45 de zile prevăzute de art.147 din Constituție.

Criticile Curții Constituționale au vizat faptul că, din analiza prevederilor art.35 alin.(2) lit.i) teza întâi rezulta că soluționarea cererii de încuviințare a adopției se face fără să se prevadă exprimarea consimțământului părinților firești, în această etapă, în fața instanței de judecată, ci doar pe baza documentelor care atestă exprimarea acestui consimțământ în faza de deschidere a procedurii. Totodată, a fost considerat neconstituțional faptul că, potrivit art.63 alin.(3), părinții firești nu sunt părți în procedura de încuviințare a adopției, judecarea cererilor de încuviințare a acesteia făcându-se cu citarea direcției în a cărei rază teritorială se află domiciliul copilului, a direcției în a cărei rază teritorială domiciliază adoptatorul și a persoanei sau a familiei adoptatoare.

Încetarea aplicabilității dispozițiilor speciale prevăzute în art.63 alin.(3) și (4), cu privire la citarea separată a părinților firești în procedura de deschidere a adopției și, respectiv a viitorilor adoptatori în procedurile de încredințare în vederea adopției și de încuviințare a adopției, este de natură să afecteze interesul superior al copilului – prin crearea unui risc de condiționare ilicită a consimțământului la adopție - și dreptul celor două categorii de părți la ocrotirea vieții private și a datelor cu caracter personal, putând conduce, totodată, la încălcarea art.20 din Convenția europeană în materia adopției de copii, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967 la care România a aderat prin Legea nr.15/1993.

II. De asemenea, în practică s-a dovedit ca nefiind complet acoperită din punct de vedere al reglementării situația în care consimțământul la adopție este dat doar de către un părinte datorită faptului că celălalt părinte este necunoscut, declarat mort sau dispărut, pus sub interdicție, iar ulterior, pe parcursul procedurii de adopție, această cauză încetează.

2. Schimbări preconizate

I. Proiectul prevede posibilitatea instanței judecătorești ca, în anumite condiții și cu respectarea confidențialității asupra datelor conținute în dosarul de adopție, să poată solicita din nou consimțământul părinților firești, în cea de-a treia etapă a procedurii adopției, și anume în faza de încuviințare a acesteia.

Convenția europeană în materia adopției de copii, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967, la care România a aderat prin Legea nr.15/1993, și în conformitate cu ale cărei principii a fost elaborată Legea nr.273/2004 prevede, în art.20, exigențele pentru asigurarea confidențialității asupra datelor și informațiilor care privesc viața privată atât a părinților firești ai copilului, cât și a viitorilor adoptatori. Astfel, potrivit art.20 din Convenție, „1. Se vor lua măsuri ca o adopție să poată interveni dacă este cazul, fără ca identitatea adoptatorului să fie dezvăluită familiei copilului.

2. Se vor lua măsuri pentru a se reglementa sau a se permite ca procedura adopției să se desfășoare în ședință secretă.

3. Adoptatorul și adoptatul vor putea obține documente extrase din registrele publice, al căror conținut atestă faptul, data și locul nașterii adoptatului, dar nu dezvăluie în mod expres adopția și nici identitatea părinților firești.

4. Registrele publice vor fi ținute sau, cel puțin, conținutul lor va fi reprodus în așa fel încât persoanele care nu au un interes legitim să nu poată afla faptul că o persoană a fost adoptată sau, dacă acest fapt este cunoscut, identitatea părinților firești.”

În concordanță cu acest principiu, proiectul propune luarea consimțământului părinților firești de către instanța care soluționează cererea de încuviințarea a adopției în condiții strict determinate, astfel încât conferirea calității de parte părinților firești și citarea acestora în etapa a treia a procedurii, cu posibilitatea acestora de a reveni oricând și în orice condiții asupra consimțământului să nu afecteze întreaga procedură, toate demersurile efectuate pentru găsirea unei familii adoptatoare și pentru verificarea compatibilității între aceasta și copil și nici să nu confere automat persoanelor implicate – părinți firești, pe de o parte și adoptatori pe de altă parte - acces reciproc la toate actele și lucrările dosarului, având în vedere că acesta conține o serie de informații de natură strict personală (situație materială, stare de sănătate, cazier judiciar, profil psiho-social, etc) . Prin urmare, instanța va putea solicita din nou consimțământul la adopție al părinților firești, dacă vor exista indicii că după data la care consimțământul a devenit irevocabil au intervenit elemente noi în situația acestora, de natură să determine revenirea asupra consimțământului inițial. Chemarea părinților firești în fața instanței competente să încuviințeze adopția se va face printr-o invitație adresată acestora, în condiții de confidențialitate, în camera de consiliu, fără a se indica date cu privire la dosar sau alte date care ar permite, în orice fel, divulgarea identității sau a altor informații cu privire la persoana sau familia adoptatoare. Pentru cazul în care părinții firești, în raport cu noile elemente intervenite în situația lor sau a familiei lărgite, își modifică acordul de voință inițial în sensul că își exprimă refuzul de a mai consimți la adopție, proiectul prevede suspendarea soluționării cererii de încuviințare a adopției și reîntoarcerea întregului „caz” la instanța care a declarat deschisă adopția. Se păstrează, astfel, concepția legii, care separă cele trei etape ale procedurii adopției: **prima etapă** – *deschiderea procedurii adopției* - ocupându-se de relația copil-părinți firești – este „gestionată” de instanța din raza teritorială a domiciliului inițial al copilului, care se află fie la părinții firești, fie în centrul de plasament, fie în altă instituție de ocrotire; **a doua etapă** judiciară – soluționarea cererii de *încredințare în vederea adopției* - este de competența aceleiași instanțe; **a treia etapă** - *a încuviințării adopției* - care privește adopția din perspectiva relației copilului cu posibilul adoptator, este separată de celelalte două din punct de vedere procedural și al competenței teritoriale, separare care, departe de a fi întâmplătoare, respectă exigențele Convenției în ceea ce privește crearea unui cadru legal și a unei proceduri care să împiedice cunoașterea reciprocă între părinții firești și potențialii adoptatori. Competentă este de această dată, instanța (tribunalul) de la domiciliul adoptatorilor, potrivit art.61 alin.(3) coroborat cu art.30 alin.(1).

Prin urmare, dat fiind că *instanța care a dispus deschiderea procedurii adopției* este cea care cunoaște în detaliu situația familială a copilului, demersurile efectuate de direcția generală

de asistență socială și protecție a copilului pentru reintegrarea minorului și pentru găsirea celei mai potrivite măsuri de protecție, precum și planul individualizat de protecție a copilului, este firesc ca, în ipoteza menționată, repunerea în discuție a consimțământului inițial la adopție să determine competența aceleiași instanțe care, pe baza lui, a pronunțat hotărârea de deschidere a procedurii adopției.

II. Pentru cea de-a doua situație expusă, și anume în cazul în care, după deschiderea procedurii adopției interne a copilului, au încetat motivele prevăzute de art.12 alin.(3) din lege, care au determinat imposibilitatea exprimării de către părinții firești a consimțământului la acel moment – prin stabilirea paternității, prin apariția celui declarat mort sau dispărut, prin ridicarea interdicției sau încetarea oricărei alte cauze care l-a împiedicat să-și manifeste voința – se prevede o procedură de revizuire a hotărârii judecătorești de deschidere a procedurii adopției, în cadrul căreia instanța să aibă posibilitatea să reevalueze, cu concursul direcției generale de asistență socială și protecția copilului, efectele noului context familial asupra situației copilului (care poate antrena modificări majore în starea socială, materială, educațională etc. care a determinat măsura de protecție), astfel încât instanța să aibă toate elementele esențiale pentru a stabili dacă adopția rămâne, în continuare, cea mai adecvată măsură de protecție și dacă menține sau nu hotărârea de deschidere a procedurii adopției. Considerente anterior expuse privind separarea celor trei etape ale procedurii adopției și în ceea ce privește competența teritorială pentru fiecare etapă sunt valabile și în acest caz.

Secțiunea a 3-a

Impactul socio-economic al proiectului de act normativ

- 1. Impact macro-economic** – nu există;
- 2. Impact asupra mediului de afaceri** - proiectul nu are un astfel de impact;
- 3. Impact social** – Reprezintă un mod de respectare a exigențelor impuse de interesul superior al copilului și de corectare a deficiențelor apărute în sistemul măsurilor de protecție a copilului;
- 4. Impact asupra mediului** - proiectul nu are un astfel de impact.

Secțiunea a 4-a

Impactul financiar asupra bugetului general consolidat, atât pe termen scurt, pentru anul curent, cât și pe termen lung (5 ani)

Nu este cazul.

Secțiunea a 5-a

Efectele proiectului de act normativ asupra legislației în vigoare

- 1. Proiecte de acte normative suplimentare** – modificarea și completarea Hotărârii Guvernului nr.1435/2004 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției.
- 2. Compatibilitatea proiectului de act normativ cu legislația comunitară în materie**
- 3. Decizii ale Curții Europene de Justiție și alte documente** - proiectul nu are astfel de implicații;
- 4. Evaluarea conformității** - proiectul nu are astfel de implicații;
- 5. Alte acte normative și/sau documente internaționale din care decurg angajamente** – *Convenția europeană în materia adopției de copii*, încheiată la Strasbourg la 24 aprilie 1967, la care România a aderat prin Legea nr.15/1993;

Secțiunea a 6-a

Consultările efectuate în vederea elaborării proiectului de act normativ

1. Procesul de consultare cu organizațiile neguvernamentale, institute de cercetare și alte organisme implicate.

2. Fundamentarea alegerii organizațiilor cu care a avut loc consultarea, precum și modul în care activitatea acestor organizații este legată de obiectul proiectului de act normativ – proiectul de act normativ nu se referă la acest subiect;

3. Consultările organizate cu autoritățile administrației publice locale, în situația în care proiectul de act normativ are ca obiect activități ale acestor autorități, în condițiile Hotărârii Guvernului nr. 521/2005 privind procedura de consultare a structurilor asociative ale autorităților administrației publice locale la elaborarea proiectelor de acte normative – nu are astfel de implicații;

4. Consultările desfășurate în cadrul consiliilor interministeriale în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr.750/2005 privind constituirea consiliilor interministeriale permanente

5. Consiliul Legislativ a avizat favorabil proiectul de ordonanță de urgență, prin avizul nr.931/06.08.2008.

Secțiunea a 7-a

Activități de informare publică privind elaborarea și implementarea proiectului de act normativ

1. Informarea societății civile cu privire la necesitatea elaborării proiectului de act normativ

Proiectul de act normativ precum și nota de fundamentare au fost aduse la cunoștința societății civile, în forma inițială, prin afișarea pe site-ul Oficiului Român pentru Adopții în cursul lunii aprilie.

2. Informarea societății civile cu privire la eventualul impact asupra mediului în urma implementării proiectului de act normativ, precum și efectele asupra sănătății și securității cetățenilor sau diversității biologice – proiectul nu are astfel de implicații.

Secțiunea a 8-a

Măsuri de implementare a proiectului de către autoritățile administrației publice centrale și/sau locale – înființarea unor noi organisme sau extinderea competențelor instituțiilor existente

Nu este cazul.

Față de cele prezentate, a fost elaborat proiectul de lege anexat, în vederea aprobării Ordonanței de urgență a Guvernului pentru modificarea și completarea Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției, pe care îl supunem Parlamentului spre adoptare.

PRIM-MINISTRU

A handwritten signature in black ink, reading "Tăriceanu", written over a horizontal line. The signature is stylized and cursive.

CĂLIN POPESCU-TĂRICEANU